

УДК 623.32.032

Володимир Медвідь, Ірина Белякова, Вадим Письціо, Олег Шкодзінський,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДОСВІД ЕКСПЛУАТАЦІЇ СВІТЛОДІОДНИХ МОДУЛІЙ

У роботі приведено результати тривалої експлуатації деяких світлодіодних модулів, розглянуто основні проблеми, що виникають при цьому, та запропоновано деякі варіанти їх вирішення.

Ключові слова: світлодіодний модуль, експлуатація світлодіодних модулів.

Volodymyr Medvid, Iryna Belyakova, Vadym Piscio, Oleh Shkodzinsky EXPERIENCES FEATURES OF OPERATING WITH LED MODULES

In this paper presents a results experience of operation with some LED modules, discusses the main problems that arise with them. Suggested of some solutions of the problems that are rises

Keywords: LED module, operation of LED modules

Широке використання світлодіодних джерел світла в різних галузях виробництва та побуті, крім явних переваг над газорозрядними джерелами випромінювання, мають, як виявилось, і ряд недоліків. Найперший з них - це залежність терміну використання від температурного режиму, при якому експлуатуються світлодіоди. З ростом температури р-п переходу світлодіоду змінюється його робочий струм, не дивлячись на те, що напруга живлення залишається незмінною. Це приводить не тільки до прискореного старіння світлодіоду, але і до зміни його світлових характеристик.

Значний вплив на робочу температуру світлодіодів здійснюють несприятливі умови експлуатації – в невеликих за розміром закритих об'єктах, які часто зустрічаються, наприклад, в зовнішніх рекламних вивісках (пластикові світлові об'ємні літери і т.п.). Як правило, в умовах відкритого середовища використовують світлодіоди закритого типу, що мають клас захисту IP63. Найчастіше, це досягається використанням силіконового покриття модулів або лінійки світлодіодів.

На рис. 1 показана світлодіодна стрічка SMD 5050 після експлуатації протягом двох місяців в закритому об'ємі світлової літери рекламної вивіски.

а)

б)

Рис. 1. Вигляд виведеної із експлуатації світлодіодної стрічки SMD 5050 (захисне покриття частково видалено): а) у вимкненому стані, б) у ввімкненому стані

Схема частини стрічки показана на рис. 2.

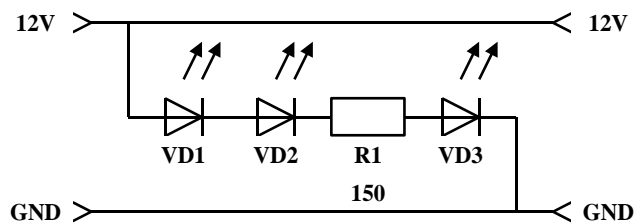

Рис. 2. Електрична схема модуля, що є частиною стрічки SMD 5050

В місці контакту світлодіоду з силіконом спостерігається потемніння останнього, що приводить до значного зменшення яскравості світлодіодів та їх колірності - біле світіння набирає жовтуватого відтінку і зменшує яскравість світлодіоду (рис 1 б).

Мікрофотографії поперечного перерізу світлодіодного модуля із покриттям наведені на наступному рисунку. На рисунку 1 зона деструкції покриття світлодіода, 2 - люмінофор, 3 - захисне покриття, 4 - електроди підведення живлення до кристалу світлодіода, 5 - 6 струмопровідні деталі корпусу. На рисунку видно зону потемніння 1 захисного покриття 3 із появою характерного кратера 7 по всій поверхні покриття.

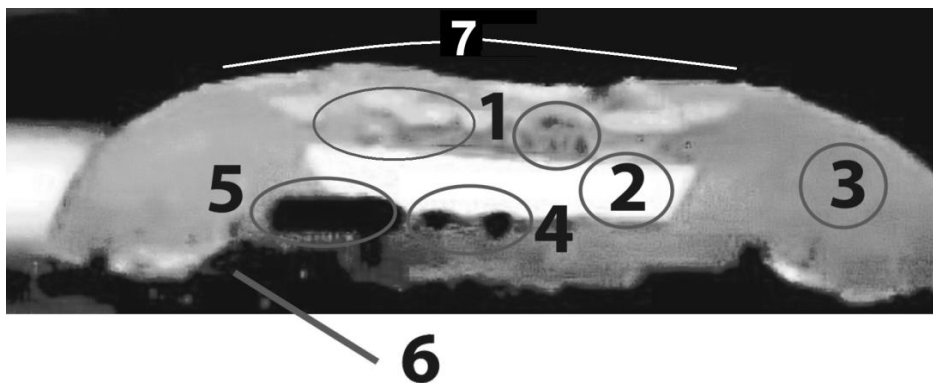

Рис. 3. Мікрофотографія поперечного зрізу експлуатованого світлодіодного модуля через кристал

Із вигляду пошкоджень, що виникли у процесі експлуатації модуля, можна зробити висновок, що основними факторами, котрі призводять до виходу модуля із ладу, є наступними:

1) локальний перегрів захисного покриття, котре у процесі деструкції дає усадку, внаслідок чого виникає кратер 7;

2) вплив синього та ультрафіолетового випромінювання кристалу, що призводять до появи потемнень у глибині покриття на границі із люмінофором.

Щоб виключити можливість перегріву світлодіодів, необхідно в процесі експлуатації зменшити їх розсіювану потужність.

Для регулювання потужності (а, отже, і яскравості) світлодіодів та світлодіодних модулів використовують, як правило, два способи:

- керування струмом за рахунок зміни постійної напруги живлення,
- керування струмом за рахунок живлення імпульсною напругою світлодіодів із змінною тривалістю імпульсу (широтно-імпульсна модуляція - ШІМ).

У першому випадку, через нелінійність вольт-амперної характеристики світлодіодного модуля, що є частиною світлодіодної стрічки SMD 5050 (рис. 2), незначна зміна напруги живлення приводить до значної зміни струму, а, отже, і світлового потоку світлодіоду.

У другому випадку струм через світлодіод протікає лише протягом певної частини періоду вхідних імпульсів, а їх частота знаходиться в діапазоні

100 Гц...100 кГц, щоб людське око не сприймало пульсацій світлового потоку. Очевидно, що при живленні світлодіодів імпульсною напругою, діюче значення струму в імпульсі може бути наближене до номінального струму, а середнє значення напруги за період (а також споживану потужність) можна зменшувати за рахунок зменшення тривалості імпульсу. Для цього використовуються стандартні пристрої – диммери, що вмикаються послідовно з світлодіодами, – з можливістю регулювання їх яскравості як вручну, так і дистанційно. Для проведення досліджень частотних характеристик світлодіодних модулів SMD 5050 використовувався вихід широтно-імпульсного модулятора експериментальної установки на основі PIC контролера. Напруга вимірювалася за допомогою вольтметра універсального РВ7-22А, струм – за допомогою шунта опором 100 Ом, напруга на ньому контролювалася цифровим осцилографом DT9102А.

Вимірювання світлового потоку здійснювалося за допомогою лінійного датчика освітленості на основі фотодіоду у фотодіодному режимі. В частотному діапазоні входної напруги 15 Гц... 100 кГц світловий потік світлодіодів зростає лінійно із збільшенням середнього значення напруги на його вході (рис. 3). На рис. 3 приведена залежність відносного значення світлового потоку світлодіодів від щільності імпульсів при ШІМ регулюванні. Як видно, залежність є лінійною і не залежить від частоти імпульсів.

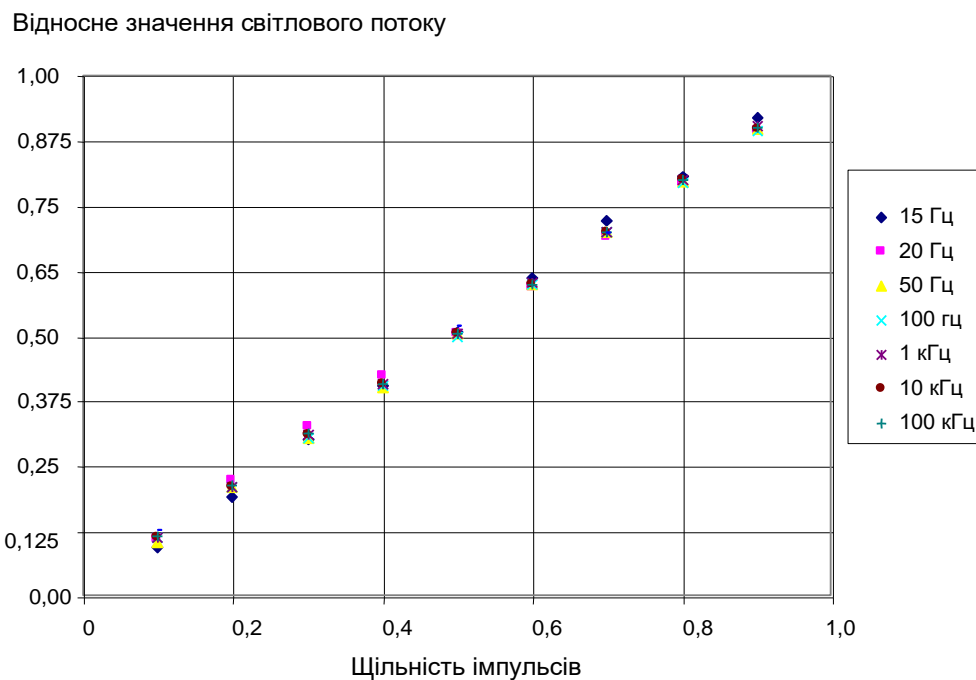

Рис. 3. Залежність світлового потоку SMD - світлодіоду від щільності імпульсів напруги на його вході на частотах 50 Гц... 100 кГц

Отже, основною проблемою при експлуатації світлодіодних модулів є їх перегрів, і в наслідок цього деструкція захисного покриття. Для вирішення цієї проблеми пропонується використовувати живлення світлодіодів імпульсним струмом із використанням ШІМ при номінальному амплітудному значенні напруги.

Основним недоліком такого регулювання є наявність стробоскопічного ефекту із котрим можна боротись збільшенням частоти модуляції.